

8D01703 - «Шетел тілі: екі шет тілі» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін
Райханова Данара Курмановнаның
«ESP Curriculum Development for Science (Chemistry-Biology) Students in Kazakhstani Higher Education» тақырыбында жазылған диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің жазбаша пікірі

р/н №	Критерийлер	Критерийлерге сәйкес келуі (жауаптың біреуін сызыңыз)	Ресми рецензент ұстанымының негіздемесі (ескертуді курсивпен бөліп көрсетіңіз)
1.	Диссертация тақырыбы (оның бекітілген күні) ғылымды дамыту және/немесе мемлекеттік бағдарламалар бағытына сәйкес келеді	<p>1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:</p> <p><u>1) Диссертация мемлекеттік бюджеттен қаржыландырылатын жоба немесе мақсатты бағдарлама шеңберінде орындалды (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету)</u></p> <p>2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама шеңберінде орындалды (бағдарламаның атауын көрсету)</p> <p>3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылымды дамытудың басым бағытына сәйкес келеді (бағыт көрсетілсін)</p>	<p>Райханова Данара Курмановнаның «ESP Curriculum Development for Science (Chemistry-Biology) Students in Kazakhstani Higher Education» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы қазіргі жоғары білім беруді жаңғырту, көптілді білім беру, педагог кадрларды кәсіби даярлау және болашақ мұғалімдердің пәндік-тілдік құзыреттілігін дамыту бағыттарымен толық сәйкес келеді.</p> <p>Зерттеу тақырыбы Қазақстандағы жоғары оқу орындарында ағылшын тілінде кәсіби-бағдарлы оқытуды жетілдірумен, жаратылыстану пәндерін ағылшын тілінде меңгеруге қажетті тілдік дайындықпен және болашақ химия-биология мұғалімдерінің академиялық әрі кәсіби қарым-қатынас дағдыларын қалыптастырумен тығыз байланысты. Жұмыста арнайы мақсаттарға арналған ағылшын тілі, яғни ESP бағыты, тек тілдік пән ретінде емес, болашақ маманның кәсіби қалыптасуына ықпал ететін кешенді оқу-әдістемелік жүйе ретінде қарастырылған.</p> <p>Диссертацияның өзектілігі Қазақстандағы көптілді білім беру саясаты, ағылшын тілінде оқыту үдерісінің кеңеюі, жаратылыстану бағытындағы пәндерді ағылшын тілінде меңгеру қажеттілігі және химия-биология мамандығы студенттеріне арналған арнайы оқу бағдарламалары мен материалдарының жеткіліксіздігі арқылы негізделеді. Осы тұрғыдан алғанда зерттеу білім беру сапасын арттыруға, болашақ педагогтердің кәсіби құзыреттілігін жетілдіруге және жоғары білім беру мазмұнын халықаралық талаптарға бейімдеуге бағытталған маңызды ғылыми жұмыс болып табылады. Автордың ЕМІ бойынша министрлік қаржыландырған АР19676131 жобасына қатысуы зерттеу бағытының мемлекеттік және институционалдық деңгейдегі өзектілігін күшейтеді.</p>
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға айтарлықтай үлес <u>қосады</u> /қоспайды және оның маңыздылығы жақсы <u>ашылған</u> /ашылмаған	<p>Диссертациялық жұмыстың ғылыми маңыздылығы, ең алдымен, Қазақстандағы жоғары білім беру жүйесінде химия-биология мамандығы студенттеріне арналған арнайы мақсаттағы ағылшын тілі (ESP) оқу бағдарламасын әзірлеу мәселесін жүйелі түрде зерттеуімен айқындалады. Отандық педагогикалық ғылымда арнайы мақсаттарға арналған ағылшын тілін оқыту бойынша зерттеулер болғанымен, аралас химия-биология мамандығы студенттерінің нақты академиялық, пәндік және кәсіби қажеттіліктеріне негізделген оқу бағдарламасын әзірлеу мәселесі жеткілікті деңгейде зерттелмеген.</p>

			<p>Автор осы ғылыми олқылықты анықтап, оны теориялық және тәжірибелік тұрғыдан шешуге ұмтылған. Диссертацияда қажеттіліктерді талдау, оқу нәтижелерін айқындау, оқу мазмұнын жобалау, пәндік-тілдік материалдарды әзірлеу, оқыту әрекеттерін ұйымдастыру және бағалау құралдарын сәйкестендіру біртұтас жүйе ретінде қарастырылады. Бұл зерттеудің ғылыми құндылығын арттырады.</p> <p>Жұмыстың маңызды ғылыми нәтижесі — болашақ химия-биология мұғалімдеріне арналған арнайы мақсаттағы ағылшын тілі (ESP) оқу бағдарламасының моделі. Бұл модель құзыреттілікке негізделген білім беру, нәтижеге бағытталған оқыту, оқу нәтижелері мен бағалауды өзара сәйкестендіру, тәжірибеге бағытталған оқыту және пәндік мазмұнды тілдік оқытумен кіріктіру (CLIL) қағидаттарына сүйенеді. Сондықтан диссертация педагогикалық ғылымға, тілдік білім беру әдістемесіне және жоғары білім беру бағдарламаларын жобалау саласына нақты үлес қосады.</p>
3.	Өз бетінше жұмыс істеу қағидаты	<p>Өз бетінше жұмыс істеу деңгейі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Жоғары; 2) Орташа; 3) Төмен; 4) Өз бетінше жұмыс істеу жоқ 	<p>Диссертациялық жұмыс докторанттың дербес ғылыми ізденісінің нәтижесі ретінде орындалған. Автор зерттеу мәселесін өзінің педагогикалық тәжірибесімен байланыстыра отырып анықтаған. Химия-биология мамандығы студенттеріне кәсіби-бағдарлы ағылшын тілін оқыту барысында арнайы оқу бағдарламасы, пәндік-тілдік материалдар және нақты әдістемелік нұсқаулықтардың жеткіліксіздігі зерттеу тақырыбының қалыптасуына негіз болған.</p> <p>Докторант зерттеу мақсатын, міндеттерін және зерттеу сұрақтарын өз бетінше тұжырымдап, теориялық әдебиеттерге талдау жасаған, қажеттіліктерді талдап, оқу-әдістемелік материалдар әзірлеген, тәжірибелік оқыту кезеңін ұйымдастырған, алдын ала және кейінгі тест нәтижелерін салыстырған, студенттер, оқытушылар, бағдарлама үйлестірушілері және түлектерден алынған деректерді өңдеп, ғылыми қорытындылар жасаған.</p> <p>Жұмыста зерттеу этикасы, академиялық адалдық және жасанды интеллект құралдарын қолдану мәселелері де ашық көрсетілген. Бұл автордың ғылыми жұмысты жауапкершілікпен орындағанын және зерттеу мазмұнына толық жауапкершілікпен қарағанын дәлелдейді.</p>
4.	Ішкі бірлік қағидаты	<p>4.1 Диссертацияның өзектілік негіздемесі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) негізделген; 2) Ішінара негізделген 3) негізделмеген. 	<p>Диссертацияның өзектілігі ғылыми және тәжірибелік тұрғыдан толық негізделген. Автор Қазақстандағы көптілді білім беру саясаты, ағылшын тілінде оқытудың (EMI) жоғары білім беру жүйесінде кеңеюі, болашақ педагогтердің пәндік және тілдік құзыреттерін қатар дамыту қажеттілігі (CLIL), сондай-ақ химия-биология мамандығы студенттеріне арналған арнайы оқу материалдарының жеткіліксіздігі сияқты мәселелерді зерттеу проблемасымен ұтымды байланыстырады.</p> <p>Жұмыста болашақ химия-биология мұғалімдері үшін ағылшын тілін жалпы тілдік пән ретінде ғана оқыту жеткіліксіз екені көрсетіледі. Мұндай</p>

			<p>студенттерге ғылыми мәтіндерді оқу, пәндік терминологияны түсіну, тәжірибе нәтижелерін ағылшын тілінде түсіндіру, ғылыми баяндама жасау, зерттеу нәтижелерін сипаттау және болашақ кәсіби ортада ағылшын тілінде қарым-қатынас жасау дағдылары қажет. Осы қажеттілік зерттеу тақырыбының өзектілігін күшейтеді.</p>
		<p>4.2 Диссертацияның мазмұны диссертация тақырыбын көрсетеді: 1) <u>көрсетеді;</u> 2) ішінара көрсетеді 3) көрсетілмеген</p>	<p>Диссертация мазмұны зерттеу тақырыбын толық ашады. Жұмыстың құрылымы логикалық тұрғыдан жүйелі құрылған: кіріспеде зерттеу мәселесі, мақсаты, міндеттері және сұрақтары айқындалған; білім беру контекстіне арналған тарауда Қазақстандағы және халықаралық деңгейдегі көптілді білім беру, ағылшын тілінде оқыту және педагог кадрларды даярлау мәселелері қарастырылған; әдебиетке шолу тарауында арнайы мақсаттарға арналған ағылшын тілі (ESP), оқу бағдарламасын әзірлеу, құзыреттілікке негізделген білім беру және оқу нәтижелерін сәйкестендіру мәселелері талданған.</p> <p>Әдіснама тарауында зерттеу парадигмасы, зерттеу дизайны, қатысушылар, дерек жинау құралдары, талдау тәсілдері және этикалық мәселелер берілген. Нәтижелер тарауында қажеттіліктерді талдау, оқу нәтижелерін анықтау, материалдар әзірлеу және тәжірибелік оқыту кезеңінің қорытындылары ұсынылған. Талқылау және қорытынды тараулары зерттеу нәтижелерін теориялық негіздермен байланыстырып, практикалық ұсыныстар береді. Сондықтан диссертация мазмұны тақырыппен толық сәйкес келеді.</p>
		<p>4.3. Мақсаты мен міндеті диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) <u>сәйкес келеді;</u> 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді;</p>	<p>Зерттеу мақсаты диссертация тақырыбымен толық сәйкес келеді. Автордың негізгі мақсаты — Қазақстандағы жоғары білім беру жағдайында болашақ химия-биология мұғалімдеріне арналған арнайы мақсаттағы ағылшын тілі оқу бағдарламасының теориялық-әдіснамалық негізін әзірлеу, оқу бағдарламасының моделін жасау және оның тиімділігін тәжірибелік тұрғыдан бағалау.</p> <p>Зерттеу міндеттері осы мақсатқа толық бағындырылған. Олар теориялық негіздерді талдау, студенттердің қажеттіліктерін анықтау, оқу бағдарламасын әзірлеудің әдіснамалық негізін жасау, арнайы оқу материалдарын құрастыру, әзірленген модельді оқу үдерісіне енгізу және оның тиімділігін бағалау сияқты өзара байланысты кезеңдерді қамтиды. Зерттеу сұрақтары да тақырыптың негізгі мазмұнына сай құрылған.</p>
		<p>4.4 Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық тұрғыдан өзара байланысты: 1) <u>толықтай өзара байланысты;</u> 2) ішінара байланысты; 3) өзара байланыс жоқ;</p>	<p>Диссертацияның барлық бөлімдері біртұтас ғылыми логикаға бағынады. Зерттеу алдымен нақты білім беру проблемасын анықтаудан басталады. Одан кейін бұл проблема халықаралық және ұлттық білім беру контекстінде талданады. Теориялық бөлімде зерттеудің негізгі ұғымдары мен әдіснамалық тіректері айқындалады. Әдіснама тарауында осы теориялық негіздер нақты зерттеу дизайнына айналады. Нәтижелер тарауында алынған эмпирикалық деректер көрсетіліп, талқылау тарауында олар ғылыми әдебиеттермен салыстырылады.</p> <p>Жұмыста теория мен тәжірибе арасындағы</p>

			байланыс айқын көрінеді. Мысалы, қажеттіліктерді талдау ұғымы тек теориялық тұрғыдан түсіндіріліп қана қоймай, нақты сауалнама, сұхбат, тест және құжаттық талдау арқылы іске асырылған. Оқу нәтижелері мен бағалау тапсырмаларын сәйкестендіру қағидаты да оқу материалдары, бағалау рубрикалары және тәжірибелік тапсырмалар арқылы дәлелденген.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (принциптер, әдістер) дәлелді және белгілі шешімдермен салыстырғанда бағаланады: 1) <u>критикалық талдау бар;</u> 2) ішінара талдау бар; 3) талдауда өз пікірлерін білдірмейді, бірақ басқа авторлардың дәйексөздері келтірілген; 4) талдау жоқ.	Д.К. Райханова ұсынған жаңа шешімдер арнайы мақсаттағы ағылшын тілін оқыту және оқу бағдарламасын әзірлеу саласындағы белгілі теориялармен салыстырылып, сыни тұрғыдан бағаланған. Диссертацияда отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектері талданып, олардың Қазақстандағы химия-биология мамандығы студенттері жағдайында қолданылу мүмкіндігі қарастырылған. Автор дайын теориялық үлгілерді сол күйінде көшірмей, оларды нақты қазақстандық жоғары білім беру контекстіне бейімдейді. Мысалы, қажеттіліктерді талдау нәтижелері студенттердің бір бөлігіне академиялық ағылшын тілі (EAP), ал екінші бөлігіне пәндік-бағдарлы ағылшын тілі (ESP) көбірек қажет екенін көрсеткен. Осыған байланысты автор оқу мазмұнын саралау, студенттердің тілдік деңгейін ескеру және пәндік мазмұнды тілдік дағдылармен кіріктіру (CLIL) қажеттігін негіздейді.
5.	Ғылыми жаңалық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? 1) <u>толықтай жаңа;</u> 2) ішінара жаңа (жаңалық 25-75%); 3) жаңа емес (жаңалық 25%)	Диссертацияның ғылыми жаңалығы Қазақстандағы жоғары білім беру жағдайында химия-биология мамандығы студенттеріне арналған арнайы мақсаттағы ағылшын тілі оқу бағдарламасының моделін әзірлеуімен және оны тәжірибелік тұрғыдан тексеруімен айқындалады. Д.К. Райханова ұсынған модель студенттердің нақты қажеттіліктеріне, болашақ кәсіби қызметіне, пәндік мазмұнға және академиялық тілдік дағдыларға негізделген. Бұл модель арнайы мақсаттарға арналған ағылшын тілін оқытуды тек пәндік терминологияны меңгертумен шектемей, студенттердің ғылыми мәтінмен жұмыс істеу, зерттеу нәтижелерін ұсыну, пәндік ақпаратты ағылшын тілінде талдау және кәсіби ортада қарым-қатынас жасау қабілеттерін дамытуға бағыттайды.
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма? 1) <u>толықтай жаңа;</u> 2) ішінара жаңа (жаңалық 25-75%); 3) жаңа емес	Диссертация қорытындылары зерттеу нәтижелеріне негізделген және жаңалық сипатқа ие. Автор арнайы мақсаттағы ағылшын тілі оқу бағдарламасының тиімді болуы үшін бірнеше шарттың маңызды екенін дәлелдейді: - студенттердің қажеттіліктерін жүйелі талдау; - оқу нәтижелерін нақты тұжырымдау; - оқу әрекеттері мен бағалау тапсырмаларын өзара сәйкестендіру; - пәндік мазмұнды тілдік дағдылармен кіріктіру; - студенттердің бастапқы тілдік деңгейін ескеру. Зерттеу қорытындылары тек бір пәннің әдістемесіне ғана қатысты емес, жалпы жоғары білім берудегі кәсіби-бағдарлы тілдік дайындықты жетілдіруге бағытталған. Сондықтан жұмыстың қорытындылары теориялық және практикалық

			тұрғыдан жаңа деп бағаланады.
		<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген:</p> <p>1) толықтай жаңа;</p> <p>2) ішінара жаңа (жаңалық 25-75%);</p> <p>3) жаңа емес (жаңалық 25%)</p>	<p>Диссертацияда ұсынылған әдістемелік және ұйымдастырушылық шешімдер жаңа әрі негізделген. Данара Курмановна химия-биология студенттеріне арналған арнайы оқу-әдістемелік материалдар жинағын әзірлеген. Бұл жинақ пәндік мәтіндерден, тілдік тапсырмалардан, талқылау сұрақтарынан, зерттеуге бағытталған тапсырмалардан, жоба жұмыстары мен бағалау құралдарынан тұрады.</p> <p>Оқу үдерісінде жобаға негізделген оқыту, тапсырмаға негізделген оқыту, ойын арқылы оқыту, зерттеуге негізделген оқыту және жағдаяттық талдау әдістері қолданылған. Мұндай тәсілдер студенттердің тек тілдік білімін емес, сонымен бірге сын тұрғысынан ойлауын, пәндік түсінігін, ғылыми қарым-қатынасын және кәсіби әрекетке дайындығын дамытуға мүмкіндік береді.</p>
6.	Негізгі тұжырымдардың дұрыстығы	<p>Барлық негізгі тұжырымдар ғылыми тұрғыдан маңызды дәлелдерге негізделген/негізделмеген немесе жеткілікті түрде негізделген (qualitative research және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша дайындық бағыттары үшін)</p>	<p>Диссертациядағы негізгі тұжырымдар жеткілікті ғылыми дәлелдерге сүйенеді. Автор зерттеуде сандық және сапалық деректерді қатар қолданған. Сандық деректер сауалнама, алдын ала және кейінгі тест нәтижелері, сипаттамалық статистика, сенімділік көрсеткіштері және айырмашылықтарды статистикалық тексеру арқылы талданған. Сапалық деректер сұхбаттар, ашық жауаптар және құжаттық талдау арқылы жинақталған.</p> <p>Зерттеу нәтижелері әзірленген оқу бағдарламасының студенттердің пәндік-тілдік білімін, академиялық сенімділігін және арнайы мақсаттағы ағылшын тілін меңгеру деңгейін жақсартуға ықпал еткенін көрсетеді. Тәжірибелік топ пен бақылау тобының нәтижелерін салыстыру, сондай-ақ алдын ала және кейінгі тест көрсеткіштерін талдау негізгі тұжырымдардың дұрыстығын растайды.</p> <p>Негізгі тұжырымдар тек авторлық пікірге ғана емес, нақты деректерге, статистикалық талдауға, қатысушылардың пікіріне және оқу материалдарының тәжірибелік қолданылуына негізделген. Сондықтан диссертацияның басты қорытындылары ғылыми тұрғыдан жеткілікті дәлелденген деп бағаланады.</p>
7.	Қорғауға шығарылатын негізгі ережелер	<p>Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Ереже дәлелденген бе?</p> <p>1) дәлелденген;</p> <p>2) біршама дәлелденген;</p> <p>3) керісінше дәлелденді;</p> <p>4) дәлелденбеген;</p> <p>5) ағымдағы тұжырымдамада Ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.</p> <p>7. Тривиальды ма?</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ;</p> <p>3) ағымдағы тұжырымдамада ереженің тривиальдылығын тексеру мүмкін емес.</p>	<p>Қорғауға шығарылатын негізгі ережелер диссертация мазмұнында жеткілікті дәлелденген.</p> <p>Бірінші негізгі ереже химия-биология студенттерінің арнайы тілдік, академиялық және кәсіби қажеттіліктерін жүйелі түрде анықтау қажеттігімен байланысты. Бұл ереже студенттер, оқытушылар, бағдарлама үйлестірушілері және түлектерден алынған деректер арқылы негізделген.</p> <p>Екінші негізгі ереже арнайы мақсаттағы ағылшын тілі оқу бағдарламасын әзірлеуде оқу нәтижелері, оқу әрекеттері және бағалау тапсырмалары өзара сәйкестендірілуі тиіс деген тұжырымға негізделеді. Бұл қағида диссертацияда теориялық тұрғыдан дәлелденіп, әзірленген оқу материалдары мен бағалау рубрикалары арқылы тәжірибеде көрсетілген.</p>

		<p>7.3 Жаңалық болып табылады ма?</p> <p>1) <u>иә</u>;</p> <p>2) жоқ;</p> <p>3) ағымдағы тұжырымдамада ереженің тривиалдылығын тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.4 Қолданылу деңгейі:</p> <p>1) тар;</p> <p>2) орташа;</p> <p>3) <u>кең</u>;</p> <p>4) ағымдағы тұжырымдамада ереженің тривиалдылығын тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе?</p> <p>1) <u>иә</u>;</p> <p>2) жоқ;</p> <p>3) ағымдағы тұжырымдамада ереженің тривиалдылығын тексеру мүмкін емес.</p>	<p>Үшінші негізгі ереже химия-биология студенттеріне арналған оқу материалдары пәндік мазмұнмен тығыз байланысты болуы қажет деген тұжырымды қамтиды. Д.К. Райханова әзірлеген материалдар химия және биология тақырыптарына негізделіп, студенттердің болашақ кәсіби қызметіне қажетті тілдік дағдыларды дамытуға бағытталған.</p> <p>Төртінші негізгі ереже әзірленген оқу бағдарламасының тиімділігімен байланысты. Тәжірибелік оқыту нәтижелері студенттердің оқу жетістіктерінде оң өзгеріс болғанын көрсетеді. Осылайша қорғауға шығарылатын ережелер ғылыми тұрғыдан дәлелденген, жаңалық сипатқа ие және қолданбалы маңызы бар деп есептеледі.</p>
8.	Сенімділік принципі Пайдаланылған әдебиеттер мен ұсынылған ақпараттардың сенімділігі	<p>8.1 Әдістемені таңдау негізделген немесе әдістеме жеткілікті егжей-тегжейлі сипатталған</p> <p>1) <u>иә</u>;</p> <p>2) жоқ.</p>	<p>Зерттеу әдістемесі диссертация мақсатына және зерттеу сұрақтарына сәйкес таңдалған. Автор аралас әдістерге негізделген зерттеу дизайнын қолданған. Бұл таңдау орынды, себебі оқу бағдарламасын әзірлеу және оның тиімділігін бағалау сияқты күрделі педагогикалық мәселені тек сандық немесе тек сапалық әдіспен толық ашу қиын.</p> <p>Зерттеу бірнеше кезеңнен тұрады:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бастапқы кезеңде студенттердің қажеттіліктері анықталған; - келесі кезеңде оқу бағдарламасы мен материалдар әзірленіп, оқу үдерісіне енгізілген; - соңғы кезеңде бағдарламаның тиімділігі бағаланған. <p>Мұндай кезеңдік құрылым зерттеудің жүйелілігін және әдіснамалық негізділігін көрсетеді.</p>
		<p>8.2 Диссертациялық жұмыстың нәтижелері ғылыми зерттеулердің заманауи әдістерін және компьютерлік технологияларды қолдана отырып деректерді өңдеу және түсіндіру әдістерін қолдана отырып алынды:</p> <p>1) <u>иә</u>;</p> <p>2) жоқ.</p>	<p>Зерттеу нәтижелері заманауи сандық және сапалық талдау әдістері арқылы алынған. Сандық деректерді талдауда сипаттамалық статистика, сенімділік көрсеткіші, жұптық салыстыру тесті және әсер мөлшері қолданылған. Сапалық деректер тақырыптық талдау арқылы өңделген.</p> <p>Данара Курмановна статистикалық талдау бағдарламаларын (SPSS Statistics 25, Jamovi 2.6.23) қолданған, бұл деректерді өңдеудің дәлдігін арттырады. Сонымен қатар сауалнама, тест, сұхбат, құжаттық талдау және түлектер пікірін жинау сияқты бірнеше дереккөздің қолданылуы зерттеу нәтижелерінің сенімділігін күшейтеді.</p>
		<p>8.3 Теориялық тұжырымдар, модельдер, анықталған қатынастар мен заңдылықтар эксперименттік зерттеумен дәлелденді және расталды (педагогикалық ғылымдар бойынша дайындық бағыттары үшін Нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденді):</p> <p>1) <u>иә</u>;</p>	<p>Диссертациядағы теориялық тұжырымдар тәжірибелік оқыту кезеңі арқылы дәлелденген. Д.К. Райханова әзірлеген арнайы мақсаттағы ағылшын тілі (ESP) оқу бағдарламасы нақты білім беру үдерісіне енгізіліп, оның нәтижелері алдын ала және кейінгі тесттер арқылы бағаланған.</p> <p>Тәжірибелік топта студенттердің нәтижелері айтарлықтай жақсарғаны көрсетілген. Бұл әзірленген оқу бағдарламасының тиімділігін дәлелдейді. Сонымен бірге студенттер мен оқытушылардың пікірлері, түлектер сауалнамасы</p>

		2) жоқ.	және оқу материалдарының қолданылуы теориялық модельдің тәжірибелік негізділігін растайды.
		8.4 Маңызды мәлімдемелер өзекті және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған/расталмаған	Диссертацияда арнайы мақсаттарға арналған ағылшын тілі (ESP), академиялық ағылшын тілі (EAP), ағылшын тілінде оқыту (EMI), көптілді білім беру, оқу бағдарламасын әзірлеу, қажеттіліктерді талдау, құзыреттілікке негізделген білім беру және педагог кадрларды даярлау салалары бойынша кең көлемді ғылыми әдебиеттер қолданылған. Автор халықаралық және қазақстандық зерттеулерді қатар қарастырады. Бұл жұмыстың теориялық негізін күшейтіп, зерттеу мәселесінің отандық және әлемдік ғылыми кеңістіктегі орнын анықтауға мүмкіндік береді.
		8.5 Маңызды мәлімдемелер өзекті және сенімді. Ғылыми әдебиеттер сілтемелерімен расталған / ішінара расталған/расталмаған	Ұсынылған ақпараттардың сенімділігі бірнеше фактор арқылы қамтамасыз етілген. Біріншіден, зерттеуге әртүрлі қатысушылар тобы тартылған: студенттер, тіл оқытушылары, пән оқытушылары, бағдарлама үйлестірушілері және түлектер. Екіншіден, деректер әртүрлі құралдар арқылы жиналған: сауалнама, тест, жартылай құрылымдалған сұхбат, құжаттық талдау және түлектер сауалнамасы. Үшіншіден, алынған деректер сандық және сапалық әдістер арқылы салыстырылып, толықтырылған. Осы факторлар диссертациядағы негізгі тұжырымдардың сенімді екенін және зерттеу нәтижелерінің ғылыми негізділігін көрсетеді.
9	Практикалық құндылық принципі	9.1 Диссертацияның теориялық мағынасы бар 1) иә; 2) жоқ.	Диссертацияның теориялық мәні арнайы мақсаттағы ағылшын тілін оқыту теориясын Қазақстандағы жоғары педагогикалық білім беру контекстінде кеңейтумен байланысты. Автор арнайы мақсаттағы ағылшын тілін оқытуды тек тілдік курс ретінде емес, болашақ мұғалімнің кәсіби, академиялық және пәндік құзыреттілігін дамытатын кешенді жүйе ретінде қарастырады. Жұмыста оқу бағдарламасын әзірлеу, оқу нәтижелерін тұжырымдау, оқу әрекеттерін таңдау және бағалау құралдарын сәйкестендіру мәселелері біртұтас теориялық негізде қарастырылған. Бұл диссертацияның педагогикалық ғылым үшін теориялық маңызын арттырады.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану ықтималдығы жоғары: 1) иә; 2) жоқ.	Диссертацияның практикалық маңызы жоғары. Автор химия-биология студенттеріне арналған арнайы оқу-әдістемелік материалдар жинағын әзірлеген. Бұл материалдар студенттердің пәндік терминологияны меңгеруіне, ғылыми мәтіндерді түсінуіне, академиялық және кәсіби қарым-қатынас жасауына, зерттеу нәтижелерін ағылшын тілінде ұсынуына бағытталған. Жұмыста бағалау рубрикалары, жазба жұмысын бағалау өлшемдері, презентацияны бағалау өлшемдері, жоба жұмысын бағалау өлшемдері, алдын ала және кейінгі тест тапсырмалары, сауалнамалар мен оқу бағдарламалары ұсынылған. Бұл нәтижелерді жоғары оқу орындарындағы

			арнайы мақсаттағы ағылшын тілі, академиялық ағылшын тілі және ағылшын тілінде оқыту курстарында қолдануға болады.
		9.3 Тәжірибеге арналған ұсыныстар жаңа: 1) толықтай жаңа; 2) ішінара жаңа (жаңалары 25-75%); 3) жаңа еместері (жаңалығы 25%)	Диссертацияда берілген тәжірибелік ұсыныстар жаңа және қолданбалы сипатқа ие. Автор арнайы мақсаттағы ағылшын тілі оқу бағдарламасын әзірлеуде студенттердің қажеттіліктерін жүйелі талдауды, оқу нәтижелерін нақты белгілеуді, оқу мазмұнын болашақ кәсіби әрекетпен байланыстыруды және бағалау тапсырмаларын оқу нәтижелерімен сәйкестендіруді ұсынады. Сонымен бірге автор студенттердің тілдік деңгейіндегі айырмашылықтарды ескерудің маңызын көрсетеді. Бұл ұсыныс өте маңызды, себебі бір топтағы студенттердің дайындық деңгейі, мектептегі тәжірибесі және пәндік ағылшын тіліне қажеттілігі әртүрлі болуы мүмкін. Сондықтан оқу мазмұнын саралау және деңгейлік тапсырмаларды қолдану тәжірибелік тұрғыдан құнды ұсыныс болып табылады.
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық хаттар сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) ортадан төмен; 4) төмен.	Диссертациялық жұмыс академиялық стильде жазылған, құрылымы ғылыми зерттеу талаптарына сәйкес келеді. Жұмыста аннотация, мазмұн, кестелер мен суреттер тізімі, анықтамалар, қысқартулар, негізгі тараулар, әдебиеттер тізімі және қосымшалар жүйелі берілген. Тараулардың құрылымы логикалық тұрғыдан дұрыс ұйымдастырылған. Теориялық бөлім мен тәжірибелік бөлім арасында байланыс бар. Кестелер, суреттер, статистикалық көрсеткіштер, оқу материалдары және қосымшалар диссертацияның ғылыми аппаратын толықтырады. <i>Жекелеген терминдердің бірізді берілуі мен техникалық-редакциялық ұсақ түзетулерді жетілдіру ұсынылады; бұл ескертулер жұмыстың ғылыми мазмұны мен негізгі нәтижелеріне әсер етпейді.</i>
11.	Диссертацияға ескертулер	Диссертациялық жұмыс жалпы алғанда ғылыми тұрғыдан негізделген, мазмұны толық, әдіснамалық аппараты жүйелі және практикалық нәтижелері нақты. Дегенмен жұмысты одан әрі жетілдіру мақсатында төмендегі ұсыныс сипатындағы ескертулерді көрсетуге болады: 1. <i>Диссертация мәтінінде кейбір терминдерді біріздендіру ұсынылады: English for Specific Purpose / English for Specific Purposes, ESP curriculum model / ESP course model, chemistry-biology / Chemistry-Biology сияқты қолданыстар бір стильде берілсе, мәтіннің академиялық тұтастығы артады;</i> 2. <i>Кейбір кестелер мен суреттерге берілген түсіндірмелерді ықшамдап, статистикалық нәтижелердің педагогикалық мағынасын нақтырақ ашу ұсынылады. Бұл оқырманға алынған нәтижелерді түсінуді жеңілдетеді;</i> 3. <i>Зерттеу бір жоғары оқу орны контекстінде жүргізілгендіктен, болашақта әзірленген модельді басқа педагогикалық университеттерде және басқа жаратылыстану бағыттарында тексеру ұсынылады. Бұл ескерту жұмыстың қазіргі нәтижелерін әлсіретпейді, керісінше зерттеудің болашақ даму әлеуетін көрсетеді;</i> 4. <i>Оқу-әдістемелік материалдарда студенттердің тілдік деңгейіне қарай сараланған тапсырмалар үлесін арттыру болашақта материалдардың қолданылу аясын кеңейтуі мүмкін.</i> Аталған ескертулер ұсыныс сипатында және диссертациялық жұмыстың ғылыми жаңалығын, теориялық маңызын, практикалық құндылығын және негізгі қорытындыларын төмендетпейді.	
12.	Зерттеу тақырыбы бойынша докторант мақалаларының	Докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша жарияланымдары диссертация мазмұнымен тікелей байланысты және ғылыми деңгейі жеткілікті. Жарияланымдар	

<p>ғылыми деңгейі (диссертацияны мақалалар сериясы түрінде қорғаған жағдайда ресми рецензенттер зерттеу тақырыбы бойынша докторанттың әрбір мақаласының ғылыми деңгейіне түсініктеме береді)</p>	<p>арнайы мақсаттағы ағылшын тілін оқыту, қажеттіліктерді талдау, нәтижеге бағытталған оқу бағдарламасы, кәсіби-бағдарлы құзыреттілік, пәндік-тілдік материалдар әзірлеу және жоғары білім беру жүйесінде ағылшын тілін оқытуды жетілдіру мәселелерін қамтиды.</p> <p>Диссертацияда зерттеу нәтижелері 10 (он) ғылыми мақала және конференция материалдары арқылы апробацияланғаны көрсетілген. Оның ішінде халықаралық Scopus дерекқорын индекстелген Q3 деңгейіндегі журналдардағы 2 (екі) мақала, Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған басылымдардағы 6 (алты) мақала және 2 (екі) халықаралық конференция материалдары бар.</p> <p>Жарияланымдардың мазмұны диссертацияның негізгі ғылыми нәтижелерін көрсетеді. Олар зерттеу тақырыбының өзектілігін, теориялық негізін, әдістемелік шешімдерін және тәжірибелік нәтижелерін ғылыми қауымдастықта талқылауға мүмкіндік берген. Сондықтан докторант мақалаларының ғылыми деңгейі философия докторы дәрежесін алуға ұсынылатын диссертациялық жұмыс талаптарына сәйкес деп бағаланады.</p>
--	--

13. Ресми рецензент төмендегі шешімді қабылдады:

1) философия докторы (PhD) немесе бейіні бойынша доктор дәрежесін беру;

2) диссертацияны пысықтауға жіберу (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайлардан басқа);

3) философия докторы (PhD) немесе бейіні бойынша доктор дәрежесін беруден бас тарту.

Райханова Данара Курмановнаның «ESP Curriculum Development for Science (Chemistry-Biology) Students in Kazakhstan Higher Education» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы өзекті ғылыми-педагогикалық мәселені шешуге бағытталған, теориялық тұрғыдан негізделген, әдіснамалық аппараты жүйелі, эмпирикалық деректері жеткілікті және практикалық нәтижелері нақты зерттеу болып табылады.

Диссертацияда болашақ химия-биология мұғалімдеріне арналған арнайы мақсаттағы ағылшын тілі оқу бағдарламасының моделі әзірленген. Модель студенттердің қажеттіліктерін талдауға, оқу нәтижелерін нақтылауға, пәндік-тілдік мазмұнды кіріктіруге, оқу әрекеттері мен бағалау тапсырмаларын сәйкестендіруге және тәжірибелік оқыту нәтижелерін бағалауға негізделген.

Зерттеу нәтижелері сауалнама, сұхбат, тест, құжаттық талдау, тәжірибелік оқыту және түлектер пікірлері арқылы дәлелденген. Жұмыстың ғылыми жапалығы Қазақстандағы химия-биология мамандығы студенттеріне арналған арнайы мақсаттағы ағылшын тілі оқу бағдарламасының моделін ұсынуымен, ал практикалық маңызы оқу-әдістемелік материалдар жинағын, бағалау өлшемдерін және қолдануға дайын әдістемелік шешімдерді әзірлеуімен айқындалады.

Жоғарыда айтылғандардың негізінде диссертациялық жұмыс 8D01703 — «Шетел тілі: екі шет тілі» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін қойылатын талаптарға сәйкес келеді деп есептеймін.

Ресми рецензент ретінде Райханова Данара Курмановнаға 8D01703 — «Шетел тілі: екі шет тілі» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін беруді ұсынамын.

Ресми рецензент:

Ұлытау облысы білім басқармасының
«Абай атындағы мамандандырылған мектеп-интернаты» КММ ағылшын тілі мұғалімі, педагог-зерттеуші, философия докторы

Жандильдинов Мелет Курмангазиевич